

SADAŠNJOST KAO MUZEOLOŠKA TEMA ZA BUDUĆNOST

Moderan čovek počeo je posmatrati sadašnjost kao prošlost u budućnosti

G. Bazin

Sadašnjost je kao tema, izuzimajući neke muzejske discipline, u muzejima retko zastupljena. Ovo se posebno odnosi na istoriju i delatnost istorijskih odeljenja zavičajnih muzeja ili istorijske muzeje. U skladu sa uobičajenom delatnošću i tradicijom, muzeji su u svom radu pretežno i po pravilu okrenuti prošlosti, dok se sadašnji trenutak života sredine u kojoj oni deluju uglavnom prepušta vremenu koje tek dolazi.

Kako je već i naglašeno, ovde će biti govora pretežno o vremenu i trenutku koja je sadašnjost a gledano sa aspekta istorije. Danas su čak sve češća mišljenja da mnoge naučne discipline u muzejima koje su po tradiciji bile usmerene isključivo ka izučavanju prošlosti, a ovo se odnosi na istorijske odeljenja zavičajnih muzeja odnosno istorijske muzeje, da moraju da nađu svoje mesto i odrede svoje zadatke i prema sadašnjosti. Jedan od osnovnih razloga je i taj da će muzeji najlakše i najbrže sakupiti dokumentaciju i građu o događajima u svojoj sredini u trenutku kada se oni događaju. Pored sakupljanja muzejskog materijala istovremeno se može dati i ocena o događaju koji se dokumentuje, a ti događaji se mogu osvetliti raznovrsno i sa raznih aspekata.

Rad muzeja na dokumentovanju sadašnjosti prikupljanjem odgovarajuće građe izuzetno je pogodan, jer se pojave i događaji registruju u istom trenutku kada se i događaju, pa takva delatnost ima poseban značaj i smisao. Koristeći svoje mogućnosti i već ustaljenu praksu u sakupljanju građe za istoriju regiona na kojem deluju, muzeji mogu da, pored uobičajene delatnosti, rade i na dokumentovanju sadašnjosti. Dokumentacije o sadašnjosti u muzejima putem višestruke obrade i od pojednako je značaja i za proučavanje i za izlaganje i neposredno po dolasku materijala u muzej kao što će biti i u bližoj ili daljoj budućnosti. Dokumentovanje savremenosti kroz rad na sakupljanju određenih vrsta muzejskog materijala daje muzejima mogućnosti i istovremeno pruža široko polje rada da oni kao lokalne institucije mogu kroz svoju izložbenu delatnost da prikažu i sadašnji trenutak svoje sredine i da istovremeno

sakupe neophodnu dokumentaciju koja će u budućnosti predstavljati dragoceni izvor za izučavanje određenog trenutka života jedne sredine.

Da je prikupljanje materijala o događajima u jednoj sredini u trenutku kada se oni događaju veoma pogodno mogu pokazati i brojni primeri muzejskih zbirki iz bliže ili dalje prošlosti, koje se smatraju veoma dragocenim jer su sakupljene u određenom trenutku, a u muzeje su dospeli izuzetno značajni predmeti, kojima je nekada dokumentovano ono što se u tim sredinama događalo. Predmeti analogni onima koji nastaju danas, a nastali su u bližoj ili daljoj prošlosti, takođe nam govore kao i oni koji nastaju danas, o određenom trenutku života svoje sredine i predstavljaju dragoceno svedočanstvo jednog vremena. Predmeti koji nastaju danas ako dođu u muzeje predstavljaju garanciju da će događaji, ličnosti ili objekti biti obređeni u pravi čas i da će u muzejima ostati materijal koji svedoči o njima.

Nezainteresovanost muzeja za rad na istraživanju savremenosti vezen je za uobičajena shvatanja o tome da muzeji kao ustanove istražuju pre svega prošlost. Pored toga u znatnoj meri je bitno i to da je po sredi nepoznavanje rezultata rada i orijentacije muzejskih institucija u drugim zemljama. Međutim da se u našim muzejima na izučavanju savremenosti uglavnom ne radi, ipak se može konstatovati da je svaki naš muzej tokom proteklih trideset godine mekar jednom bio u situaciji da se u bilo kojoj od svojih osnovnih funkcija delatnosti bavio i sadašnjošću.

Pored izvesnih sopstvenih iskustava u radu na dokumentovanju sadašnjosti i rezultati rada u nekolicini evropskih zemalja, u kojima se u muzejima sadašnjosti posvećuje ista pažnja kao i ostalim disciplinama, ukazuju da se ovom pitanju može i mora posvetiti značajna pažnja. Samo na taj način će se nadoknaditi nedostaci koji nastaju naknadnim prikupljanjem muzejskog materijala.

U radu na dokumentovanju sadašnjosti muzeji, posebno zavičajni muzeji, mogu da odigraju značajnu ulogu. Koristeći se delimično i iskustvom u radu Narodnog muzeja u Vršcu gde se već duži niz godina radi i na poslovima koji su usmereni izučavanju savremenosti, kao i muzejskih ustanova u zemlji i inostranstvu i literature o ovom pitanju može se reći da ta iskustva mogu biti korisna i pozitivna. Praksa pokazuje da je sadašnjost kao muzeološka tema, posebno u socijalističkim zemljama, iako ne samo u njima, nešto što u muzejskoj delatnosti ima dužu praksu i već ustaljene forme rada. Pored SSSR, od socijalističkih zemalja veoma bogatu praksu imamo i u Nemačkoj Demokratskoj Republici (i pre II svetskog rata je Heimatkunde imala duboke korene i iz te tradicije korišćene su pozitivna iskustva) i u Čehoslovačkoj. Upoznavanjem sa praktičnim iskustvom i teoretskim prikazima u delatnosti muzeja na dokumentovanju sadašnjosti kao i iskustvom pojedinih jugoslovenskih muzeja može se sasvim sigurno zaključiti da je već postalo neophodno da i naši muzeji otpočnu sa sistematskim radom na sakupljanju građe o savremenosti svoje sredine i da rad na

sadašnjosti postane ravnopravni deo u okviru celokupne delatnosti muzejskih institucija kod nas. Rad na izučavanju sadašnjosti u pojedinim evropskim zemljama ukazuje da se muzeji u okviru svog delovanja pored ostalog okreću i trenutnim zbivanjima u svojoj sredini prikupljajući i interpretirajući materijal sadašnjeg trenutka a istovremeno ga ostavljaju i za generacije i vreme koje dolaze - za budućnost.

S pravom se može tvrditi da i društvo i sredina u kojoj deluju muzeji od muzejskih institucija sve češće očekuju da muzeji u okviru svoje delatnosti obuhvate obradom i sadašnji trenutak razvoja društva dokumentujući pri tom sadašnjost celovito ili obradom pojedinih tema. Zbog toga se sve češće nameće pitanje da muzeji u okviru svoje aktivnosti moraju nastojati, pogotovo kada se radi o građi za istoriju, da ravnopravno prate i sva tekuća zbivanja i da o njima - o sadašnjem vremenu - sakupe, obrade i sačuvaju neophodnu dokumentaciju u obliku muzejskog materijala.

Kada se govori o sadašnjosti i njenom dokumentovanju u određenoj sredini može se konstatovati da je sadašnjost u muzejima zastupljena. Njena zastupljenost ogleda se u umetničkim, prirodnjačkim, tehničkim i nekim drugim strukama u muzejima, a i etnologija takođe registruje sve promene u sadašnjem trenutku. Zbog toga i istoričari i istorijske odeljenja muzeja treba da prihvate izučavanje i dokumentovanje savremenosti. Da je u većini naših istorijskih muzeja sadašnji trenutak retko zastupljen, pokazuju i stalne postavke mnogih muzeja koje se završavaju sa događajima iz 1944-45 godine, odnosno neposredno uz oslobođenje ili događaje iz prvih dana po oslobođenju. Ovakvo stanje može pored ostalog da navede i na pomisao da se u tim sredinama za proteklih trideset godina nije dogodilo ništa značajno što bi privuklo i pažnju muzeja.

Već je ranije spomenuto da u nekim drugim zemljama rad na muzejskom dokumentovanju sadašnjosti nije nešto novo i nepoznato, da ovaj oblik rada muzeja ima već i određene tradicije. Zbog toga je neophodno načiniti kratak osvrt na najznačajnije karakteristike delovanja muzejskih institucija u oblasti dokumentovanja savremenosti u nekolicini evropskih zemalja gde je ono na takvom nivou da može poslužiti kao uzor i dati primere koji se mogu koristiti i u radu naših muzeja.

SSSR

U SSSR je već neposredno posle oktobarske revolucije i stvaranja sovjetske države pored postojećih osnovan i znatan broj novih muzeja. Svi muzeji koji se bave istorijom u svoje programe rada uključuju i prikupljanje materijala o sadašnjosti. U brojnim stručnim radovima u sovjetskoj muzeološkoj literaturi vidi se kakav je značaj i mesto dobio rad na izučavanju sadašnjosti. U godinama između prvog i drugog svetskog rata ovom pitanju posvećuje se još veća pažnja, a muzeji se upućuju da u okviru svoje delatnosti izvrše i

rekonstrukciju događaja unazad od stvaranja sovjetske države, a 1948. godine donet je i zvanični dokument kojim se muzejima to nalaže kao obaveza i ističe da zavičajna istorija, socijalistička privreda i kultura dobiju u muzejima svoje pravo mesto. Poseban značaj ima i rad na zavičajnoj istoriji - "kraevedčeska istorija".

Kakav je značaj i uloga muzeja u radu na fiksiranju pojava u sadašnjosti svedoči i obilje metodskih priručnika i uputstava za muzejske radnike koje je pripremio i izdao Muzeološki institut u Moskvi. U njima je obuhvaćena sva problematika počev od prikupljanja materijala, istraživačkog rada i organizovanja odeljenja savremenosti do postavljanja muzejskih izložbi.

Nemačka Demokratska Republika

U NDR, koja pored već spomenute tradicionalne Heimatkunde - radu na lokalnoj, zavičajnoj, istoriji ima i veoma razvijenu mrežu muzeja, pored uobičajenog rada na istoriji poseban značaj daje se radu na muzeološkoj obradi sadašnjosti u cilju praćenja razvoja pojedinih regiona, a sadašnjost je zastupljena počev od centralnog istorijskog muzeja (Museum für deutsche Geschichte) u Berlinu, preko regionalnih i gradskih do lokalnih muzeja.

Povodom 10. godišnjice postojanja države u NDR je i zvanično istaknut značaj i potreba da se muzeji bave i najnovijom istorijom i da u svom radu obuhvate period od 1945. godine nadalje. Nekolicina istaknutih teoretičara muzeologa u svojim radovima ističe potrebu, značaj i ulogu rada na dokumentovanju sadašnjosti a muzeološki časopis "Neue Museumskunde" objavio je posle rata veliki broj priloga koji tretiraju ovu materiju.

ČSSR

U Čehoslovačkoj se već duži niz godina i radu na dokumentovanju sadašnjosti pridaje ogroman značaj. O tome svedoče i brojni muzejski časopisi, posebno teoretski radovi u časopisima iz oblasti muzeologije. Da se u ovoj zemlji poklanja pažnja sadašnjosti dokazuju i posebni odseci pri Muzeološkim kabinetima u Pragu i Bratislavi, kao i Muzeološko odeljenje Moravskog muzeja u Brnu koje je istovremeno i u sastavu katedre za Muzeologiju Univerziteta u Brnu. Ovom u prilog ide i podatak da je organizovan veći broj višednevnih seminara za istoričare u muzejima kako bi se dala potrebna uputstva za rad na organizovanom dokumentovanju sadašnjosti.

Rad na izučavanju sadašnjosti u muzejima Bugarske ima takođe veoma značajno mesto u sklopu opštih zadatka muzeja. U Poljskoj je ovaj oblik delatnosti neznetan i tek u začetku. U muzejima Rumunije i Mađarske, naročito tokom zadnjih godina sadašnjost dobija sve veću ulogu.

Pored rada muzeja u napred pomenutim zemljama od posebnog značaja je i to da u NDR i ČSSR postoji veoma duga tradicija da se radi na izučavanju lokalne istorije i da se prete sva značajnija zbivanja uporedo sa kada se i događaju i da se hroničarski beleže i opisuju događaji i sakuplja sva prigodna dokumentacija. To je rad na lokalnim, mesnim hronikama koje u Čehoslovačkoj ima tradicije još iz 18.veke a u godinama posle drugog svetskog rata dobija sve veći značaj. Ova delatnost je u obe zemlje tesno vezana za muzeje, kao neposredne organizatore i koordinateure rada. U ČSSR je i ova delatnost vezana za Muzejske kabinete.

Pored rada na lokalnim hronikama u Čehoslovačkoj se već pre jedne decenije počelo i sa redom na pisanju i prikupljanju određene dokumentacije, hronika, preduzeća.

I za opšte i za fabričke hronike objavljen je veći broj metodskih priručnika koji su veoma zanimljivi i kao muzeološka i stručna literatura.

Značaj i uloga koji se pridaju radu na muzejskom dokumentovanju i obradi savremenosti u nekoliko pobrojanih zemalje ukazuje da se u istorijskim odeljenjima muzeja sadašnjosti prideje podjednaki značaj kao i bližoj ili daljoj prošlosti.

Mišljenja i stavovi historiografije i u svetu i kod nas su u odnosu na pitanje izučavanja savremenosti veoma različiti. Shvatanje da je u istoriji neophodna vremenska distanca u novije vreme su sve više podvrgnuta kritici, a sve više je prisutno mišljenje da istorija kao naučna disciplina ne sme da čeka da prođe vreme pa da daje svoju ocenu o događajima. Ova mišljenja ukazuju da istorija mora da daje i ocenu o savremenim događajima a interesi društva, naročito kod nas, sve više to očekuju od istorije, jer društvo želi i određenu ocenu o savremenosti i njegovom razvoju. Ako imamo u vidu da su se u historiografiji i ranije koristile izjave i sećanja učesnika pojedinih događaja moramo konstatovati i to da se i najveći pobornici "vremenske distance" povremeno koriste ocenama preživelih učesnika.

Govoreći o radu muzeja na lokalnoj istoriji može se reći i to da i u njima pretežno vlada mišljenje da je sadašnjost ono što će tek biti istorija. Zbog toga se istorijski muzeji, odnosno istorijska odeljenja ili odeljenja socijalističke revolucije ograničavaju na rad do oslobođenja zemlje od fašizma. U tome, bar kada je u pitanju sistematski rad izuzetak čini nekoliko muzeja, iako po domaćoj literaturi možemo da zaključimo da je znatan broj muzeja makar povremeno bio u prilici da u zadovoljavanju zahteva i potreba svoje sredine u nekoj od svojih delatnosti tretira i ovu problematiku. Već je bilo reči da se sadašnjem trenutku u muzejima van naše zemlje posvećuje određena pažnja. Ovo je pre svega, iako ne isključivo, tema rada muzeja u socijalističkim zemljama. Nema sumnje da je sadašnjost kao tema rada u muzejima socijalističkih zemalja koncipirana sa određenim ciljevima, da je ovde čak prven-

stveno aktuelan politički aspekt, ali i muzeji i druge kulture i obrazovne institucije imaju određene ciljeve i ulogu u društvu. Ova delatnost je u tim zemljama dvojaka, jer ima za cilj i delovanje na publiku i njeno usmeravanje u odnosu na kretanja u društvu ali i na njeno interesovanje za sadašnjost.

Vratimo se ipak domaćem terenu i ponovimo da je najveći broj muzeja u godinama od oslobođenja do danas bio u situaciji da priredi makar jednu izložbu koja bi pokazala najnoviji period u istoriji i razvoju svoje sredine. Već je to dovoljno da ukaže na interesovanje društva za najnovije događaje pa se već tim nameće pitanje da se ovoj problematici mora prići ozbiljnije i sistematski.

Jedan od značajnih podataka iz zadnje decenije prošlog veka koji ukazuje na značaj prikupljanja za muzejske zbirke materijala o sadašnjosti je i Statut Gradskog muzeja u Vršcu iz 1894. godine koji kaže: "Muzej će prikupljati fotografije, planove, štampani materijal koji ima istorijsku vrednost ili će je imati u budućnosti". Već sam način postavljanja ovog pitanja ukazuje da se u vreme od kojeg nas deli već osam decenija smatralo da ukoliko određena građa i nema istorijsku vrednost da će je imati u budućnosti. Iako imamo takvu konstataciju, ne može se reći da se od tada sistematski radilo na nabavljanju muzejskog materijala takvog karaktera, za šta postoje i veoma objektivni razlozi, ipak se može reći da je tokom proteklih godina prikupljen zaista dragocen materijal koji je u određenom trenutku bio samo dokument sadašnjosti. Tada prikupljeni materijal sačinjava danas deo veoma dragocenih zbirki a mnogi predmeti su unikati i da tada nisu dospeli u muzej više nikada ne bi mogli biti nabavljeni. U okviru takve delatnosti danas vršački muzej ima dragocene i izuzetno značajne zbirke fotografija, plakata, pozivnica, i drugog materijala koji predstavlja riznicu podataka o političkom, privrednim i kulturnom trenutku svog vremena.

I u novije vreme imamo nekoliko priloga u stručnoj literaturi koja govori u prilog radu na muzejskom dokumentovanju sadašnjosti. U članku "Stanje i problemi muzejske djelatnosti u SR Hrvatskoj" u delu gde se govori o kompleksnim ili zavičajnim muzejima kaže se da "formiranje zbirki NOB i najnovije historije - socijalističke izgradnje - zbog neujednačenosti kriterija i nedovoljno kristalizirane prakse čine još uvijek otvoreno pitanje muzejske djelatnosti i struke kod nas". I Rudi Polšak u svom članku "Profili i zadaci muzeja revolucije i zbirki NOB u zavičajnim muzejima" kaže da u obradi savremenosti postoji čitav niz specifičnosti, počev od sakupljanja do sistematizovanja i obrade materijala, a takođe i prilazu obrade ovog perioda. Ustaljeni način rukovanja spomeničnim materijalom, pomanjkanje klasičnih muzejskih predmeta, pronalaženje i iznošenje istine, uticaj određenih ličnosti i drugo takođe zahtevaju drugi prilaz ovekvom radu od onog koji je ustaljen. Autor na kraju svog rada ističe da je "integralni zadatak ovih ustanova ili odeljaka koji im nameću osnivači i suvremena koncepcija ovih muzeja kao kulturnih ustanova".

Uz već spomenuta mišljenja podjednako karakteristična i za istoričare i za istoričare u muzejima ipak se može konstatovati da prakse i društvo sve više pokazuju interes za savremenost i da to zahtevaju i od istorije i od drugih društvenih nauka ali i od muzeja. Ovome u prilog ide i mišljenje da je "vremensku distancu" izmislila buržoaska historiografija da bi se ogradila od izučavanja radničkog pokreta i radničke klase.

Bez obzira na mišljenja i stavove historiografije nema potrebe da se posebno ističe značaj i uloga muzeja u sakupljanju materijala o sadašnjosti upravo u onom trenutku kada on nastaje, kada se određeni značajni događaji zbivaju jer je baš to pravo vreme kada treba prikupiti dokumenta za muzejske zbirke. Zbog toga rad na savremenosti treba da se nadoveže na već postojeća odeljenja socijalističke revolucije i da muzejskim materijalom obezbedi dokumenta o našem vremenu.

Jedan od osnovnih problema u radu na sakupljanju materijala i građe za dokumentovanje savremenosti je i taj što u naše vreme nastaje znatno više raznovrsnih dokumenata nego što je to bilo u prošlosti. Takođe sve ta dokumenta za nas, savremenike, učesnike događaja, predstavljaju nešto obično, svakidašnje i opštepoznato. Zbog toga im možda i nesvesno ne možemo dati i određenu muzejsku vrednost. Tu se ipak možemo poslužiti analogijama prema događajima u prošlosti. Uzmimo kao primer neki plakat pozorišne predstave, neke političke ili privredne manifestacije iz prošlosti ili bilo šta drugo. Radujemo se svakako ako takav materijal imamo u muzeju ili ako uspemo da ga sada nabavimo za muzej. A kako se vladamo prema identičnom materijalu koji nastaje danas? Tu se krije opasnost od toga da smatramo da je to nešto poznato, ali istovremeno moramo upozoriti da danas mi i ne čuvamo materijal koji danas nastaje. Primerima se može dokazati da mnogo šta danas više ne bi mogli da rekonstruišemo i da dokumentujemo određenim materijalom, jer već posle veoma kratkog vremena takvog materijala više neće biti.

Upravo ovakvi primeri dokazuju da se sadašnjosti mora prići sa aspekta ustaljenih formi prikupljanja materijala za muzejske zbirke. To je svakako lakše i jednostavnije činiti danas, u trenutku kada materijal nastaje, kada se dešavaju pojedine akcije ili manifestacije, nastaju objekti. Čak treba pre ići na to da se sakupi što obimnija dokumentacija, pa makar ona posle niza godina doživela i reviziju nego propustiti da se neki materijal donese u muzej posebno ako se on već ubrzo neće moći naknadno nabaviti. Registrovanjem svih značajnijih pojava i događaja u jednoj sredini sakupiće se veoma dobro sistematizovana građa koja će muzejima poslužiti i kao materijal za izložbe i za istraživačku delatnost i druge potrebe korisnika muzejskog materijala.

Velike promene u društvu i nagli privredni razvoj doveli su i do određenih promena koje se ogledaju u svim oblastima života. Posleratni razvoj koji je zahvatio, pored promena u društvenim odnosima, i gradove i sela i privredni i kulturni razvoj donosi preobražaj u svim oblastima života. Nikli su

novi gradovi, sela, fabrike, bolnice, škole i drugo i istovremeno se odražavaju na dalji život i razvoj tih sredina, utiču na čoveka koji je istovremeno i nosilac tih promena.

Ovaj naš sadašnji trenutak pada i u vremen tehničkog uspona civilizacije koji donosi mnogo novina u životu čoveka a istovremeno daje i brojčano ogroman materijal o sebi. U političkom, privrednom, društvenom, kulturnom, prosvetnom ili sportskom životu imamo gotovo svakodnevno u svim sredinama mnoštvo događaja koji su istovremeno i istorijska građa i muzejski materijal. Ako postanemo svesni tog obilja materijala, uz mogućnosti da i muzejski radnici obezbede i foto, kino, filmsku ili tonsku dokumentaciju i sopstvene podatke sa opisom i ocenom događaja onda će muzeji zaista sakupiti građu kojom će redovno pratiti sve promene u svojoj sredini. Imajmo u vidu i to da tempo života današnjeg društva ima kao negativnu posledicu i to da se već sutra zaboravi ono što je danas bilo a pokušaji rekonstrukcije nikada neće dati potpune rezultate.

Materijal o sadašnjosti - o našem vremenu je vrlo često jednoobrazan a može se svrstati u nekoliko grupe. Najčešće je to pisani, štampani ili na drugi način reprodukovani materijal, fotografije, filmovi, foto-ploče, kinofilmovi, magnetofonski snimci, crteži, skice, planovi, makete i sl. Za ovakav materijal se može reći da na muzejskoj izložbi nema iste efekte kao trodimenzionalni predmeti u drugim muzejskim odeljenjima, pa i oni iz starije istorije. Zbog toga ovaj materijal predstavlja svojevrstan problem i u muzejskoj prezentaciji jer se ne može doživeti samo vizuelno. Međutim korišćenjem svih tehničkih mogućnosti kod posetilaca muzeja se i njim može izazvati interesovanje.

O vrstama materijala koji bi bio predmet interesovanja istoričara u muzejima kada je reč o sadašnjosti moglo bi se mnogo govoriti. Ipek u osnovi on je već nabrojan. Međutim neophodno je ukazati na izvore nastajanja takvog materijala, a to su:

- Društveno-političke zajednice - Skupštine opština i njihovi organi i stručne službe. Pored zapisnika o radu imamo i proglase, letke, makete, programe razvoja, analize privrednih i društvenih kretanja i sl.

- Društveno političke organizacije kroz svoje delovanje daju određeni ton i ritam razvoja a posebnu pažnju treba ukazati akcijama i manifestacijama koje one organizuju,

- Privreda u jednoj sredini je takođe veoma značajan izvor građe koju treba sistematski sakupljati a sama građa je veoma raznovrsna,

- Rad obrazovnih institucija, kao i ustanova, društava i organizacije iz oblasti kulture su veoma značajni izvori za praćenje razvoja u određenoj sredini a pružaju mogućnosti za dokumentovanje niza događaja počev od gradnje i otvaranja novih objekata, praćenja razvoja i povremenog snimanja stanja,

- Ustanove i organizacije iz oblasti zdravstva su takođe zahvalne grane u kojima nastaje obilje materijala kao fizička kultura i sport,

- Urbanizam i arhitekture su od posebnog značaja jer se raznovrsnim materijalom može pratiti promena gradova ili pojedinih njegovih celina ili delova,

- I sela mogu kao tema biti obuhvaćena u celini uz obuhvatanje već pobrojanih tema,

- Izdavačka delatnost je nešto čemu muzej u svojoj sredini mora da posveti posebnu pažnju. Ona je istovremeno i izvor za izradu lokalne bibliografije,

- Različite manifestacije, svečanosti, proslave, značajni skupovi, posete istaknutih ličnosti koje se s vremena na vreme dešavaju takođe mogu biti tema reda muzeja. Sakupljanjem foto dokumentacije, snimanjem kamerom i magnetofonom - one će ostati sačuvane ali uz njih treba sakupiti i odgovarajući štampani materijal, kao letke, plakate, pozivnice i sl.,

- Podaci objavljeni u dnevnoj i lokalnoj štampi su takođe značajni za dopunu određene celine.

Neophodno je naglasiti da pored sakupljanja materijala za svaku od ovih celina treba obezbediti i najneophodnije podatke kroz istorijsku belešku koja će obuhvatiti opis događaja, ali i mogućnost za ocenu svakog od događaja.

Ako muzejski radnik sistematski sakuplja ovakvu građu koja će dokumentovati sadašnjost onda će stvoriti bogate zbirke u čiju vrednost i značaj će se za veoma kratko vreme uveriti.

Način i sistem obrade materijala mogu biti veoma različiti, ali moraju biti takvi da se može višestruko koristiti. Nabavkom za muzej, materijal koji predstavlja celinu o jednoj pojavi, može se grupisati u jednu celinu, ili se za njega može otvoriti dosije u kom će se registrovati sve građa o toj pojavi, a da se materijal razvrsta prema srodnosti. Za muzeološku obradu uglavnom pored registrovanja kroz knjigu ulaska muzejskih predmeta treba predmete registrovati kroz knjigu inventara i kartoreku. Posebnu pažnju treba posvetiti informativnim sredstvima jer će se na taj način olakšati korišćenje materijala. Zbog toga su neophodne višestruke pomoćne kartoteke kako bi jedan predmet mogao da se koristi na razne načine, jer vrlo često jedan predmet istovremeno dokumentuje više raznih oblasti. Kako je rad na prikupljanju muzejske dokumentacije o savremenosti kod nas ipak u začetku možda bi uporedo trebalo pristupiti i izradi sistema klasifikacije materijala primenom decimalne klasifikacije.

U pogledu delovanja muzeja u oblasti izlaganja materijala već je istaknuto da je o tome zabeleženo dosta podataka u analima naših muzeja. Čak je broj izložbi u našim muzejima koje tretiraju u celini ili delimično savremeni trenutak svoje

sredine iznenađujuće veliki. To znači da muzeji u svojoj sredini hteli to ili ne moraju da se bave i ovom problematikom, a svakako da će se u život svoje sredine lakše uključiti ako već poseduju materijal, nego da ga pozajmljuju ili prikupljaju od slučaja do slučaja. Tako će muzeji moći da obezbede materijal i za stalne postavke i da organizuju povremene izložbe koje su već duži niz godina sve češće prekse naših muzeja.

Da bi se rad muzeja na prikupljanju materijala o sadašnjosti uspešno odvijao neophodno je da naši muzeji, a posebno zavičajni, što pre preduzmu sledeće:

1. formiraju organizacione jedinice koje bi se bavile radom na dokumentovanju savremenosti, pod čim se podrazumeva nabavka, obrada, publikovanje i izlaganje pri čemu posebnu pažnju treba posvetiti: sakupljanju foto-dokumentacije, snimanja kino-kamerom, izdavačkoj delatnosti i podacima iz štampe,

2. da izrade program rada na dokumentovanju savremenosti i način organizacije rada koji nesumnjivo zahteva pored kadra i tehničku opremu i smeštajni prostor,

3. da što pre pristupe rekonstrukciji pojedinih značajnih događaja i prikupljanju odgovarajućeg materijala koliko je god to moguće u današnjem trenutku,

4. da uporedo sa stvaranjem zbirki rade i na muzeološkoj obradi materijala pri čemu se pored određene dokumentacije posebna pažnja mora posvetiti informativnim sredstvima o materijalu,

5. da svoje stalne postavke dopune materijalom o najnovijem periodu svoje sredine a da programima tematskih izložbi obuhvate i sadašnjost.

Rad na sakupljanju i obradi muzejskog materijala o sadašnjosti je za zavičajne muzeje jedan od veoma značajnih zadataka. Ovom radu treba pristupiti što pre uz nastojanje da se izvrši i rekonstrukcija unazad, za događaje koji su već prošli, a onome što se događa posvetiti punu pažnju i redovno pretiti sve događaje i prikupljati odgovarajući materijal za muzejske zbirke. Samo na taj način će muzeji osigurati materijal koji i tog trenutka ima, kao što će ga imati kroz određeno vreme značaj za lokalnu istoriju pa će istovremeno sadašnjost obraditi i kao muzeološku temu za budućnost.

L I T E R A T U R A

1. AVE, Joachim
Zur Aufgabe der historischen Museen bei der Unterstützung
des Parteilahrjahre
Neue Museumskunde, Berlin, XII/1970, sv. 2 str. 69
2. BARTKE, Dr Eberhardt
Die Perspektive der Museen der DDR in der Periode des
umfassenden Aufbaus des Sozialismus
Neue Museumskunde, Berlin, VIII/1967 - Beilage, str. 1-35
3. BAUER, Antun
Muzeji kao dokumentacioni centri - Dokumentacija u suvre-
menim muzejima - rukopis, Muzejski dokumentacioni centar
Zagreb
4. BAZIN, Germaine
Muséologie - Zbornik predavanja - rukopis MDC Zagreb
5. BENEŠ, Jozef
Rozbor muzeálnych funkcií
Muzeum, Bratislava XII/1967, sv. 3 str. 17-19
6. BORUSIAKOVA, Lilo
K Problému dokumentace současnosti
Metodický list - Problémy soudbě dokumentace
Praha, 1968, str. 47
7. Celoslovenský seminár o budovaní expozícií socialistickoj
výstavby - Zpravodaj Kabineta muzeálnij a vlastivednej
práci pri Slov.nar.muzeu v Bratislave
Bratislava, 1961. br. 4, str. 10.
8. CLOSCA, Constantín
Cîteze probleme ridicate de prezentarea muzeistica
e istorici contemporane locale
Revista muzeelor, Bucuresti, IX/1972, sv. 1 str. 34
9. ĐUROVIĆ, Smiljana,
Prilog periodizaciji istorije socijalističke Jugoslavije
u uslovima savremenih istoriografskih saznanja i tenden-
cije
Istorijski glasnik, Beograd, 1970, sv. 1-2, str. 145
10. GORENC, Marcel, Društvena funkcija muzeja i njihovo sti-
muliranje
Vijesti MKH, Zagreb, XI/1962, str. 86
11. Handbuch der Museen und wissenschaftlichen Sammlungen
in der DDR, Berlin, 1962
12. HARM, Rudolf
Zur Darstellung der Geschichte der neuesten Zeit in
Museen
Neue Museumskunde, Berlin, 6/1963, str. 81

13. HÜNS, Erik
Heimatkunde heute und die Rolle der Heimatmuseen
Neue Museumskunde, Berlin, 10/1967, str. 14
14. JELINEK, Jan
Muzea v současné společnosti
Muzeologické sešity, Brno, II/1970, str. 3
15. KEČKEMET, Duško
Uloga kustosa u suvremenom muzeju
Vijesti MKH, Zagreb, XIV/1965, str. 138
16. KNORR, H.A.,
Zeitgeschichtliche Probleme in den Heimat Museen und
einige Hinweise zum "Handbuch der Museen der DDR"
Neue Museumskunde, Berlin, 4/1961, str. 145
17. KOROLEVA, A.S.
Obščestvennij smotr muzeev i kompletovanie fondov
Muzeinoe delo v SSSR, Moskva 1968, str. 95
18. KOSTICKY, Bohuš,
K otázkám expoziciji nových a nejnovších dejin v regio-
nálních museech,
Muzeum, Bratislava, X/1965, str. 39
19. KOSTICKY, Bohuš
Muzeální dokumentace nových a nejnovších dejin a
jednotný triednik
Muzeum, Bratislava, XII/1967, sv. 1, str. 86
20. KOSTICKY, Bohuš
Muzea a ich dokumentačne možnosti v oblasti nových
dejin a súčasnosti
Muzeum, Bratislava, XV/1970, sv. 2, str. 86
21. LAKIĆ, Zoran
Crna Gora u periodu 1943-1953 godine
Savremena istorija Crne Gore i njen muzeološki prikež
Glasnik Cetinjskih muzeja, Cetinje, IV/1971. str. 167
22. MITROVIĆ, Andrej
Fotografija kao istorijski izvor
Istorijski glasnik, Beograd, 1965, sv. 4, str. 277
23. MITROVIĆ, Andrej
Teškoće istorijske nauke pri proučavanju savremene
istorije
Istorijski glasnik, Beograd, 1965, sv. 4 str. 99
24. NEUSTUPNÝ, Jiří
Muzeum a věda - Muzejní práce 13
Praha 1968, str. 164

25. PETRANOVIĆ, Branko
Istorijsko istraživanje savremenog jugoslovenskog društva
(mogućnosti istraživanja i njegov društveni smisao)
Zbornik Marsk i savremenost II, Beograd-Noví Sad 1964,
str. 295
26. PETRANOVIĆ, Branko
O dokumentaciji za istoriju socijalističke Jugoslavije
Istorija radničkog pokreta - Zbornik radova 3/1966,
str. 345
27. PETRANOVIĆ, Branko
O periodizaciji posleratnog razvitka Jugoslavije
Istorija radničkog pokreta - Zbornik radova
Beograd, 2/1965, str. 435
28. POLŠAK, Ruda
Profili i zadaci muzeja revolucije i zbirki NOB u zevi-
čajnim muzejima
Vijesti MKH, Zagreb, XVII/1968, str. 16
29. Problemy budování expozic a výstav období kapitalizmu a
socializmu -
Metodický list, Praha 1965, str. 91
30. RAZGON, M.A.
Die Entwicklung der sowjetischen Heimatmuseen seit der
Grossen Sozialistischen Oktoberrevolution
Neue Museumskunde, Berlin, 13/1970, I str. 184, II
str. 257
31. SARAFOLEAN, Gevriła
Organizarea sectiei de istorie contemporana
Revista Muzeelor, Bucuresti, IX/1972, str. 418
32. Stanje i problemi muzejske djelatnosti u Hrvatskoj
Vijesti MKH, XVI/1967, br. 4-6, str. 1-79
33. STEFANESCU, Liviu
Muzeografie si cunoastere
Revista muzeelor, Bucuresti, II/1965
34. STRANSKY, Zbynek Z.
Pojam muzeologije - Temelji opće muzeologije
Muzeologija, Zagreb, sv. 8/1970
35. ŠAKOTA, Slavko
Problem foto-dokumentacije kao muzejske građe i eksponata
Vesnik Vojnog muzeja JNA, Beograd, 17/1971, str. 207
36. ZUBEREC, Vledimir
Muzeálna dokumentácia a prezentácia obdobia výstavby
socializmu,
Muzeum, Bratislava, XVIII/1973, str. 17